

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés	egész évre	12 korona.	Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kinek a lap kiadóhivatala van. Hirdetés ára ☐ centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül. Nyitott sora 40 fillér.	Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.
	fél évre	6 ..		
	negyed évre	3 ..		
Egyes szám ára 12 fillér.				

Városi tisztújítás Nagyenyeden.

A napokon keresztül tartó ködöt vidám napsugár kergette szét folyó hó 16-dikán. És a felhőtlen égbolt derűsen mosolygott Nagyenyed város ünnepére. Mert ezen a napon — mint egyik szónok szépen kifejtette — csakugyan ünnepelt városunk közönsége Erős küzdelem után megválasztotta a következő hat évre polgármesterét; s olyan férfit választott meg, kire jelleménél, munkarejénél, ambíciójánál s egész nemes egyéniségénél fogva nyugodtan bízhatja és bizza is Nagyenyed minden polgára városa ügyeinek vezetését és fejlődését. Ünnepi jelentőségét adott e napnak a bizalom és szeretet sokszoros, tüntető s meleg megnyilatkozása is. De ünnepé avatta e napot különösen az a beszéd, melylyel dr. Varró László ujonnan is megválasztott polgármesterünk mandátumát átvette s a jövő feladatairól nyilatkozott.

A tisztújító közgyűlést br. Bánffy Kazimir, Alsófehér vármegye alispánja vezette a törvényes intézkedések szigorú megtartása mellett. A gyűlés tartamára tiszti ügyésznek dr. Garda Kálmán ügyvédet, a jegyzőkünyv vezetésére Balogh Ferencz főjegyzőt kérte fel. Bizalmi férfiakul kiküldtek: Szilágyi Farkas, Rada György, dr. Farnos Dezső, Jancsó Sándor, ez utóbbinak lemondása után Fogarasi Albert. A kandidáló bizottságba a közgyűlés megválasztotta Zeyk Dániel és Balint János, az elnök kinevezte Folyovich Sándor és Fogarasi Albert képviselői tagokat. A szavazatszedő-küldöttség Varró Ferencz, Lazár István és dr. Farnos Árpád tagokból alakult meg. A polgármesteri állásra két pályázó volt: dr. Varró László volt polgármester és Incze Miklós megyei arvaszéki jegyző. Beadott 76 szavazatot; ebből dr. Varró László kapott 40-et, Incze Miklós 35-öt, egy szavazólap üresen adatott. Így tehát az elnök-alispán dr. Varró Lászlót hat évre megválasztott polgármesternek jelentette ki.

Dr. Varró László polgármestert a terembe léptekor nagy tüntető lelkesedés fogadta, melyben szívük és meggyőződésük szerint párt részét vettek olyanok is, akiket a pártfegyelem erőszaka eddig meggyőződésük szabad nyilvánításában akadályozott. Az elnök alispán a választás eredményét szíves szavak kíséretében tudomásul hozván, dr. Varró letette a hivatali esküt és nagy beszédben válaszolt az alispán üdvözlő szavaira.

Mélyen érzett halálját fejezte ki először is a képviselőtestület bizalmaért, melylyel őt nyolcz év alatt harmadszor kitüntette. Ez a bizalom kétszerezesen értékes rá nézve ez alkalommal, mert a választás küzdelmeiben edződött. Ezen bizalomból merít erőt, hogy kedves szülővárosa érdekeit és felvirágzását megújult munkakedvben munkálhatja, amit élete legfőbb céljának tekint.

Azután meleg hangon társadalmi életünk sebeinek gyógyítására hívja fel a képviselőtestület figyelmét. Ha végig nézünk — ugymond — a hazánkat fenyegető veszedelmeken s az országos politikai pártok törekvésein: azt látjuk, hogy a magyar emberek lelkében mindenütt erőre kap az összetartásnak szükségérzete.

Pártok egyesüléséről s ennek az alapján állandósuló kormányzatról, békéről és egyetértésről beszélnek vezető államférfiaink. Nos hát ha ezt a békét országosan is kívánják, annál inkább kell kívánni, ismeretű és megbecsülni Enyed város egymásra utalt közönségének; mert társadalmi feladatokat csak az erők egyesítésével, kölcsönös megbecsüléssel lehet teljesíteni.

A maga részéről teljes készséggel és minden erejével hozzá fog járulni ezen társadalmi béke s az összetartásban rejlő társadalmi erő munkálásához.

A jövő feladatáról szólván a lefolyt nyolcz év történetére utal. Azon panaszra akar válaszolni, hogy a tanács nem dolgozik eleget. Ő nem politikáit jött a városhoz, hanem dolgozni. Első dolga volt, hogy a város képet, régi romok eltakarításával s az elhanyagolt részek gondozásával tünhetőbbé s barátságosabbá tegye. A Tót-utca vízszükséglete új malomszatórnával fedeztetett, a fapiacz és sétatér rendeztetett, gőzfürdő épült, állami elemi fiúiskolára és óvodára, közbiztonsági, talpfaltető telepre nagy befektetések és áldozatok történtek. Az aczetilén-világítás nem találkozott általános rokonszenvvel, pedig ez a világítás évi kétezer korona jövedelmet jelent a városnak. Ha mégis hosszas és alapos fontolgatás után a villany-világításra tért át, ezt a lépést az általános óhajlás mellett a villanynak veszélytelenebb, modernebb és praktikusabb voltával kívánja indokolni. S mikor a város ilyen nagy lépésekben haladott s ilyen korszakos befektetéseket csinált és bevételi tételét az utóbbi nyolcz év alatt megkétszereződtek: mind ez a nélkül történt, hogy a város polgárságának vállaira pótdadó alakjában új teher hármlott volna. Ime ez a tanács nyolcz évi munkaságának eredménye! A tanács minden tagja legjobb erejét vitte munkába, hogy a város ügyei konszolidálódjanak s fejlődjenek. Tiltakoznia kell azon könnyelmű és vakmerő ráfogás ellen, hogy mikor a Tanács — kötelessége szerint — a város jövedelmeit fokozza,

azt a törekvést bárki uszorának minősítse. Kötelességének tartja, hogy ez uton haladva működjen továbbra is — a képviselőtestület irányítása szerint — a városi ügyek vezetésében. Kéri polgártársait, legyenek hozzá bizalommal; ez a bizalom a város társas életében, az egyetértő munkásságban és Nagyenyed virágzásában szép és nemes gyümölcsöket fog teremni.

Az általános hangulatnak, mely a polgármester férfiasan őszinte és mindenkit megnyerő beszéde nyomán támadt, Szilágyi Farkas ref. lelkész és Rada György minorita rendi házfőnök adtak szép és meleg szavakban kifejezést. Üdvözölték a bizalomért, melyet derek munkásságával kiérdemelt, s működésére, melynek nemes céljait beszédében hangoztatta, Isten áldását kívánták.

A tisztújító közgyűlés további folyamán közfelkiáltással megválasztottak:

- Első tanácsosnak: Sándor Jenő.
 - Gazdasági tanácsosnak: Z. Szócs Sándor.
 - Tiszti ügyésznek: dr. Müller Zoltán.
 - Főerdésznek: Beiházy Gyula.
 - Leveletárosnak: Bőjtze Zsigmond.
 - Közigyámának: Telegdy István.
 - Községi bírónak: Papp Ferencz.
 - Városgazdának: Sándor Albert.
 - Pénztárosnak: Dombrovsky Albert.
 - Számvevőnek: Tóbis Jenő.
 - Ellenőrnek: Z. Szócs István.
 - Adótisztnek: Székely Albert.
 - I. Rendőrbiztosnak: Nagy István.
 - II. „ „ : Kovacs Sándor.
- Üdvözljük őket s kívánjuk, hogy jó egészségben és munkakedvben sikeres munkát végezzenek Nagyenyed város felvirágztatására.

Szemle.

A Pesti Napló, egyik legelőkelőbb napilap f. é. 297. számában olvassuk a következő sorokat: „Feláll Polónyi és a paktumért s mindazért, a mi a paktum alapján eddig történt, gyilkos gunynyal ostromozza a kormányt, és a koalíciót. És a függetlenségi párt tapsol hozzá, néha a kezével is, de a lelkével mindig; sőt a lelkével valósággal szücsöli a gyönyört, amelyet a pellengérré állított kormány alkotásainak ócsárlása szerzett neki. És aki ezt a képet elfogulatlanul nézi, önkénytelenül is kérdezi: Hát ezt a paktumot és a mi azt megelőzte, a kormányalakulás személyi dolgait, programot, trónbeszédet, kormánynyilatkozatot, nem Polónyi csinálta? illetve nem ő volt az, aki ezeknek létrejöttét minden erejével elősegítette? És nem ez a titokban ujjongó és tapsoló függetlenségi párt fogadta el és szavazta meg mindazt, amit ma Polónyi kifogásolt? És nem ez az ujjongó, titokban gyönyörködő

függetlenségi párt fogja holnap megszavazni az appropriációt, holnapután a létszámemeleket, azután a közös bankot és mindent, amit a kormány kíván tőle? A lelkében örül Polónyi leleplezéseinek. Polónyi ugratásainak, de holnap szavazni fog, mint tegnap és tegnapelőtt szavazott. És Polónyi ma támadja azt, amit ő, vagy ő is csinált és a melyet borotvaeszesével épp úgy meg tudna védelmezni is ha még az igazságügyminiszteri székben ülne. A lap még hozzát teszi: „Ilyen zülöttsege a politikai erkölcsöknek még nem hatalmasodott el közéletünkben soha” és az egész cikk élére ezt a szót teszi: „Erkölcstelenség.”

Mi ujság a politikában?

Polónyi szenzációs beszéde nyomán sűrűn beszéltek a képviselőházban erről a három dolgról: bank, fuzió, paktum. A paktum előterjesztését Polónyi részéről minden komolyabb ember határozottan helytelenít, sőt némelyikük hangsúlyozta, hogy az eljárás a miniszteri eskübe is ütközik. De többet vitáznak a bank és fuzió összefüggéséről, továbbá a koalíciónak mai, tarthatatlan belső állapotáról.

Három beszéd foglalkozott a bankkérdéssel. Holló Lajos a fuzió hívének látszik, a mit olyképpen fejezett ki, hogy össze kell fogniok mindazoknak, a kik a nemzeti fejlődés kérdéseiben egyetértenek. Ez általánosságban így minden magyarzatot megenged. S a megszorítás következett nyomban, a midőn azt fejtegette, hogy a harc a katonai követelések teréről áttérte a gazdasági érvényesítés mezejére s ebben a vonatkozásban — ugymond — kétségbevonhatatlanok a nemzet jogai, félre nem magyarázható kötelesekben biztosítva vannak s ezekből a jogokból elaludni semmit sem lehet, mert velük a nemzet jövőjét aludnánk el. Itt minden megjegyzés az önálló bankra érhető utalást foglalt magában.

A bank és a fuzió kérdéséről beszélt Okolicsányi László, a ki hivatkozott Kossuth Ferencz olyatén kijelentésére, hogy a függetlenségi pártnak az önálló bankot meg kell valósítania. De a leghevesebben beszélt a bank kérdéséről Gaál Gaszton, a ki valóságos indulatosan támadta a kormányt, a melynek erkölcsi kötelességévé tette az önálló bank megvalósítását, sőt erkölcsi lehetetlenségnek minősítette, hogy a kormány meg ne valósítsa az önálló bankot és e mellett tovább is kormányozza az országot, a függetlenségi párt bizalmára támaszkodva.

Ez a fölszólalás heves kifakadásaival és a politikai erkölcsre való sokszoros utalásával igen kellemetlenül érintette a kormány tagjait. Különösen Andrassy gróf nehezelt azert a hangert, a melyen Gaál Gaszton a kormány tagjait apostrofálta s őket kötelességük teljesítésére utasította.

De a feltűnő beszéd közben Justh Gyula tüntetően helyeselt és tapsolt, és alig hogy Gaál befejezte beszédét, más számos függetlenségi képviselő között a Ház elnöke is odament és osztracziával gratulált a szónoknak. A függetlenségi képviselők közül többen ekkor körülfogták Justhot s megélték és megtapsolták viselkedését.

A folyosóra tódult azután a társaság és Justh Gyula ott is hangosan üdvözölte Gaál Gasztont.

— A bank-kérdésben egy tapodtat sem engedhetünk! E nélkül a függetlenségi párt nem támogathatja a kormányt! — mondotta a Ház elnöke.

A hangos csoporthoz odament Andrassy Gyula gróf belügyminiszter is, s Gaál Gasztonhoz fordulva, körülbelül a következőket mondotta:

— Én nem fogadok el töletek a politikai erkölcsről semmiféle leczkét is tiltakozom az ellen, hogy én bármikor becsületbeli kötelezettséget vállaltam volna a bank dolgában. Ha ti azt hiszitek, hogy megcsinálhatjátok az önálló bankot, akkor, mint annyiszor mondtam már, vegyetek át a kormányt és csináljátok meg a saját szakállatokra. Én örülni fogok, ha megszabadulok az állásomtól, a mely amugy is fölötte terhes, de kivált azert, mert utálok a mai politikai helyzetet.

— De, kegyelmes uram, — vetették közbe — nem a te személyedről van szó, hanem a bankról, a melyet nekünk, függetlenségieknek meg kell csinálnunk okvetlenül. E nélkül meg nem élhetünk!

— Ha ti — felelte Andrassy — ugratni engeditek magatokat Polónyitól és nem várjátok meg, a míg a bank dolga tárgyalásra kerül, tegyetek tetszések szerint. De jól tudjátok, hogy a bank-kérdés csak január elsején válik aktuálissá és csak a tavaszi tárgyaláson dől el. Ezt az időt meg kell várni, ha pedig jobban tudjátok a dolgot, ismetlem, csináljátok, a hogy nektek tetszik. De semmiféle felelősséget rám és a kormányra most nem háríthatok.

Békét akar a király.

Lázás sietséggel ment keresztül a jövő évi költségvetés egész komplexuma a magyar képviselőházban. Még az öregebb honatyák se igen tudnak hamarjában visszaemlékezni hasonló esetre. Ugy ment minden, mint a karikacsapás. S ez kívánatos is volt, mert a külpolitikai események nap-nap után fenyegetőbb jellegű öltöttek. Elvégre ha keserves is az a tudat, hogy minden pillanatban bekövetkezhet a béke katasztrófája: készületlenül még sem szabad a fenyegető körülményeket nézni!

Ha a külpolitikai helyzet hamarosan nem szőlaltatja meg az érdekelt felek ágyúit, akkor: illetékes forrásból vett értesítéseink nyomán megjósolhatjuk, hogy a magyar politikai életben igen jelentős fordulatok fognak beállni. Részletes fejtegetésekbe ezidőszerint nem bocsátkozhatunk, annak kijelentésére azonban fel vagyunk hatalmazva, hogy a fuzió kérdése már dűlőre jutott. Tisztán napok, esetleg néhány hét kérdése csupán, a fuzió végleges megvalósítása és annak publikálása.

Az egész fuzió ügyében az a legérdekesebb, hogy maga a király óhajtja legjobban, hogy a pártkeretek megoldódjanak s hogy tömör, egységes erő támogassa a nemzeti kormány tevékeny és áldásos működését.

A fuziónak lehetnek ellenségei, de azt senki el nem vitathatja, hogy az ilyen egyesült politikai erőnek céltudatos alkalmazása igen üdvös eredményeket hozhat a nemzet számára.

Éppen ez is oka annak, hogy a király is szeretné állandósítani ezt a kormányt, ez pedig csakis a béke jegyében érhető el!

Igen, az uralkodó épp úgy mint magyar király, valamint épp úgy mint osztrák császár békét akar. Ezt bizonyítja a király elnöklete alatt tartott legutóbbi katonai tanácskozás is. A kiszivárgott hírek szerint a bécsi udvarnál két párt áll szemben egymással: a főhercegekből és a legfőbb

katonai méltóságokból álló háborus párt és a békepart, amelyhez a király és rajta kívül a két miniszterelnök is tartozik. A legutóbbi katonai tanácskozásokon főleg Ferencz Ferdinánd érvelt a háború mellett. Azt mondotta, hogy a jelenlegi bizonytalan helyzet rosszabb egy háborúnál:

— „Támadjuk meg most Szerbiát és Montenegrót, mert az bizonyos, hogy jelenleg se Oroszország, se Olaszország ne fognak interveniálni. De ha várunk, úgy a császár még meggondolhatja a dolgot, Tittoni olasz külügyminiszter pedig megbukhatik és mindkét országban Ausztria-Magyarországgal ellenséges politika kaphat lábra. Jenő főherceg főképp Montenegró ártalmatlanná tétele mellett nyilatkozott, míg a csapatfelügyelők és a vezérkari főnökök szintén úgy vélekedtek, hogy Szerbiát és Montenegrót az első provokációra meg kell támadni.”

Ezután a király vette át a szót és azt mondotta, hogy öreg napjaira meg szeretné övni népeit egy háború terheitől. Minden erejéből a béke fenntartásán fog fáradozni, amíg ezen igyekezete nem ütközik bele a monarchia tekintélyébe és méltóságába. Csak a legvégső esetben fog fegyverhez nyulni. De addig is meg kell erősíteni a monarchia deli határait és ott nagyobb hadsereget kell egybevonni, hogy a szerbeknek és montenegróiaknak elmenjen a kedvük a háborútól.

Mivel a király békét akar, Magyarországnak pedig a béke a legvitalisabb érdeke, ezért az uralkodót az ő nemes intenczióiban csak támogatni lehet, de kell is! Mivel a békét részben a nemzeti kormány egy erős, egységes pártra támaszkodva biztosítani is tudja, azért ragaszkodik a király a fuzióhoz. Mert így aztan a válságos külpolitikai helyzetet is könnyebb lesz a békés elintézés reménye felé irányítani.

Vegyes hírek.

— Lapunk mai száma 4 oldalon jelenik meg.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Br. Kemény Árpád főispán a még le nem tárgyalt városi és községi 1909. évi költségvetések tárgyalása és felülvizsgálata vegett folyó évi december hó 21-én délelőtt 10 órakor kezdődőleg a vármegye székházának tanácsstermében rendkívüli közgyűlést tart. Fontosabb ügyek a városi és községi zárszámadásokon és költségvetéseken kívül: a Közigazgatási bizottságba 1909. és 1910. évekre 5 tag beválasztása. Igazoló választmány megalakítása 1909. évre. Költségvetéseket és zárszámadásokat vizsgáló bizottság megalakítása 1909. évre. Számoukérőszék megalakítása 1909. évre. A kör- és községi és segédjegyzői nyugdíj-szabályrendelet módosítása. Szabályrendelet alkotása az egészségügyi körök beosztásáról, a körorvosok lakáspénzének, fuvardíjának, rendelési és betéglátogatási díjának megállapításáról. Nagyenyed r. t. város képviselő testületének a városi tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet illetményeinek rendezése tárgyában hozott határozata. Kolozsvármegye átirata a vármegyei központi és járási számvevői intézmények törvényhatósági hatáskörbe helyezéseéről. Szabolcsvármegye átirata a tűzbiztosítással foglalkozó társulatok megadóztatása tárgyában. Háromszék vármegye átirata a középirtokos osztály védelme tárgyában. Zemplén vármegye átirata a „Rákóczi” háznak Borsiban leendő

Zene-tanítás.

Alapos zene-tanítást elvállalok, konzervatóriumra előkészíték és kiképezek növendékeket minden létező hangszeren, u. m. hegedű, czímbalom, zongora, tárogató, fuvola, czitera, gitár és az összes vonós-, fuvó-, ütő- stb. hangszeren. Tanítás a Főtéren levő Fűzöltő zeneteremben, kívánatra háznál is. Továbbá elvállalom zongorák hangolását és javítását jutányosan, jótállás mellett.

A helybeli és vidéki n. é. közönség szives pártfogását kéri mély tisztelettel

176 2 — **Zemán Venczel,**
a nagyenyedi Ö. T. E. karmestere.
Lakás: Fürdő-utca 14. szám.

Hajdu Albert

kályhakészítő, Nagyenyed.

Raktár: Főtéren.

Műhely és lakás Felszeg-utca 7.

Szives tudomására hozom a helyi és vidéki közönségnek, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **kályha-raktárt** nyitottam.

Raktáron tartom a saját készítésű, valamint idegen de hazai gyártmányú igen szép kályháimat, melyeket a n. é. közönség bármikor megtekinthet. Elvállalok minden e szakmába vágó munkálatokat pontos kiszolgálás mellett és jutányos árban.

Vidéki munkákat a lehető legolcsóbb árban vállalok.

A mélyen tisztelt vevőközönség b. pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

101 51-52

Hajdu Albert.

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye

NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanycsengők, telefon és villámhívók szakszerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását a gyári árban való újonnan beszerzését, végre mindennemű gőzcsapók, motorok, szivattyúk és szivattyúkat, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árban való beszerzését. — Ajánlom a

gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan rozélféjű ekeimet és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tevéket kicserélek, vagy rivánság szerint átalakítok.

Szakmámba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálok Beesse pártfogását kéri

91-104

kiváló tisztelettel
HEGYI JÁNOS,
műlakatos és gépjavitó műhelye

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-t.	
Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.	
Előnyös	kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.
Vásárol	és elad értékpapírokat.
Letétbe	elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés díj mellett.
Idegen	kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat	az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le.
Allandó betétet	5% kamattal, mellet fogad el.
Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.	Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet l. fajtízta anyagra.

NAGYENYED-re
Alsófehér m. Gyümölcsfák, dísz- és kerítésnövények stb.
Nemes szilvacsemetekben nagy készlet.

Szőlőoltványok
európai, amerikai sima és gyökeres vesszők.
Arjegyzéket ingyen küld:

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

391 90-104

Marosujvári Takarékpénztár Részvénytársaság

MAROSUJVART.

Alaptőke 200,000 kor. Tartalékalap 22,000 kor.

Betéteket elfogad: betétkönyvecskére, vagy folyószámlára szeptember hó 1-től kezdve 5 1/2%-os kamattal, részvényesek betétei után 6% kamatot fizet, és az új részvényekre történt befizetések után is.

Saját részvényeket elad 110 kor. árfolyamon, részvényeseknek 105 koronáért, minden régi 2 részvény után 1 drbot.

Nyitva hétköznapokon délelőtt 9-12-ig és délután 3-5 óráig.

Telefon 5. szám. Telefonbeszélgetés Alsó-Fehér vármegyében ingyen.

Leszámítol váltókat.

Vesz és ad értékpapírokat.

Fizetéseket teljesít bel és külföldön.

Törlesztéses kölcsönöket ad.

Bevált értékpapír részvényeket.

161 33-